

INNKALLING TIL ÅRSMØTE 1997

DET INNKALLES TIL ÅRSMØTE I
NORSK FORENING FOR UTVIKLINGSFORSKNING (NFU)
TORSDAG 12. JUNI 1997, KL. 17.00 - 19.00 VED
STUDENTSAMFUNNET I ÅS.

Forslag til dagsorden:

- 1   **Konstituering, valg av ordstyrer, referent.**
- 2   **Fagpolitisk debatt:**
      «Styrking av forskning og kompetanse i tilknytning til
      Norges forhold til utviklingslandene»
      Innledere:
      Byråsjef Elisabeth Jacobsen, Bilateral avdeling, UD
      Stipendiat Trond Waage, UiTø (NFUs observatør i NUFU;
      styremedlem NFU)
      Se uttalelse fra NFU's styre i dette nummeret av NFU-nytt
- 3   **Presentasjon av styrets årsmelding**
      *Årsmeldingen er gjengitt i dette nummeret av NFU-nytt. Se også
      notatet "Hva skal vi med NFU? Noen personlige refleksjoner" i
      dette nummeret av NFU-nytt*
- 4   **Forslag til arbeidsprogram for 1997/98**
      *Forslag til arbeidsprogram er gjengitt i dette nummeret av NFU-
      nytt*
- 5   **Godkjenning av regnskap**
- 6   **Styrets budsjettforslag**
- 7   **Valg av styremedlemmer**
- 8   **NFUs årskonferanse 1998**
- 9   **Eventuelt**

UTTALELSE OM NFR'S RAPPORT "STYRKING AV FORSKNING OG KOMPETANSE I TILKNYTNING TIL NORGES FORHOLD TIL UTVIKLINGSLANDENE"

Norsk Forening for Utviklingsforskning (NFU) finner det svært positivt at NFR, UD og andre aktører av betydning for norsk utviklingsforskning igjen har satt temaet på dagsordenen, sist gjennom utredningen «Styrking av forskning og kompetanse i tilknytning til Norges forhold til utviklingslandene» (Etter Rio... rapport nr. 6, NFR 1997) og møtene som NFR arrangerte i januar i år i tilknytning til denne. NFU er en interesseorganisasjon til fremme for utviklingsforskning i Norge og den tredje verden, og tjener også som et faglig forum for utvikling i den tredje verden. NFUs styre har derfor drøftet NFRs rapport (i det følgende omtalt som «rapporten») i sitt møte den 7. mars 1997 og har følgende bemerkninger:

(1)

Norsk utviklingsforskning, såvel som norsk bistand, er i stadig endring. NFR påpeker i sin innledning til rapporten at rammebetingelsene for norsk utviklingsforskning er endret gjennom organisatoriske tiltak som opprettelsen av Området for miljø og utvikling i NFR og opprettelsen og vedlikeholdet av universitetenes sentre for miljø og utvikling, og gjennom økte økonomiske tilførsler til samarbeid med universiteter i den tredje verden gjennom NUFU-ordningen. Imidlertid påpeker rapporten også at forvaltningen av forskningsbistanden er fragmentert og uoversiktlig, og at u-landsorientert utviklingsforskning i Norge synes å ha avtagende aktualitet og interesse i de tradisjonelle «kjernedisiplinene». Én sannsynlig årsak til denne utviklingen er den generelt lave etterspørselen

etter forskning i norsk bistandsforvaltning og den generelt svake koblingen mellom bistand og forskning (rapporten s. 2). Fragmenteringen av ansvaret for forvaltningen av forskningsbistand må også ta sin del av skylden. NFU slutter seg imidlertid til den observasjon som gjøres i NFRs bidrag (s. 3) at universitets- og høyskolesektoren har et uavhengig forvaltningsansvar for store deler av forskning og høyere utdanning i Norge, og må være seg dette ansvaret bevisst i sine prioriteringer. Det er påkrevet med en sterkere koordinering av de ulike aktørenes aktiviteter og en tilgjengelig informasjonsdatabase, og den økte samhandlingen mellom UD og NORAD på den ene siden og NFR og UR på den andre peker i riktig retning. Dette kan imidlertid ikke erstatte universitetenes og høyskolenes egne motivasjoner og aktiviteter.

(2)

NFUs styre slutter seg i hovedsak til NFRs anbefalinger. Styret vil spesielt fremheve følgende:

- Bruken av forskningsmidler over bistandsbudsjettet må kvalitetssikres og forankres i norske forskningsmiljøer
- Midlene bør støtte kumulativ vekst i kompetanse og kapasitet innenfor feltet i Norge og bidra til tilsvarende i utviklingsland
- Forholdet mellom u-landsorientert utviklingsforskning og bistandsforskning på den ene side og forskningsbistand og forskningssamarbeid på den andre må klargjøres, og koblingene styrkes
- UD må ta et overordnet ansvar for utviklingsforskning (inkl. alle fire kategorier) både mht. finansiering og policy. Tilstrekkelig bemanning i UD må sikres for denne oppgaven.
- UD bør ta ansvar for at det utarbeides landprogrammer for forskning og samordne eksisterende virkemidler og kompetanse
- Det bør legges til rette for hospitant-ordninger for norske forskere i det norske og multilaterale bistandsapparatet
- Følgeforskning må få en mer fremtredende plass i norske og multilaterale bistandsprosjekter, og alle bistandsprosjekter over en viss størrelse bør inneholde en forskningspott for følgeforskning.
- Forskningsmidler i tilknytning til bistandsprosjekter bør også gi rom for relevant grunnforskning.

- Bevilgningene til fri, forskerinitiert forskning innenfor u-landsorientert utviklingsforskning bør økes samtidig med en økt finansiering av bistandsrelevant forskning.

(3) NFUs rolle

NFU er en viktig aktør i norsk utviklingsforskning. Dette gir seg bl.a. uttrykk i foreningens observatørstatus i NUFU-komiteen, og faglig i de årlige konferansene foreningen arrangerer i samarbeid med sentrale norske institusjoner. I hovedrapporten (s. 84) foreslås etableringen av et forum for utviklingsforskning i form av årlige forskningskonferanser, med det praktiske arbeidet delegert til NFR og NFU. Dette forslaget synes å få prinsipiell tilslutning i NFRs bidrag (s. 6). NFU ønsker velkommen en dialog med NFR om hvorvidt NFU kan spille en rolle i et slikt forum, og hvordan det eventuelt kan organiseres og finansieres.

NFU er en liten, frivillig organisasjon med små økonomiske ressurser. NFUs styre imøteser den videre behandling av NFRs rapport og anbefalinger. Foreningens aktive deltakelse er begrenset av økonomiske forhold. Det er ønskelig at foreningen inviteres til å delta i prosessen, og at foreningens utgifter til slik deltakelse dekkes av NFR og/eller UD.

(4) Samarbeid i kunnskapsproduksjon

Etter å ha behandlet rapporten og gjennom vår deltagelse som observatører på NUFU møtene, finner vi i NFU behov for å komme med innspill til en mer generell kommentar knyttet til utviklingsforskning og kunnskapsproduksjon:

I rapporten (og i det vedtatte strateginotatet for NUFU) leser vi at forskningsbasert kunnskap er viktig fordi det trengs god forskning for å igangsette gode prosjekter. For å kunne produsere god kunnskap må en være bevisst tilblivelsen av kunnskap. Samarbeid lanseres nå som selve arbeidsmåten for forskningsprosjekter i sør. Dette er en utvikling vi støtter sterkt. Men hva er samarbeid? Innen NUFU-systemet er det mange formelle kriterier for godt samarbeid. Rektorunderskrift, prosjektet skal være initiert fra sør osv. I praksis kan rektor være diktatorens utvalgte og forslaget til prosjekt kan være den "diktatoriske" rektor sitt eget. En annen variant er at prosjektet

utformes i Norge, men ikke får bevilgning. Senere kan samme søknaden komme til giverinstitusjonen, men nå fra et utviklingsland. I enkelte norske miljøer kan det virke som det er en holdning om at samarbeid er det "å kjenne folk" i et land i sør, bare man har etablert en kontakt, er det samarbeid. Disse kontaktene har det som forutsetning at de må oppleves som interessante for forskeren.

Vi mener at det i samarbeid må ligge likeverd og gjensidighet. En relasjon der forskere fra nord enes gjennom dialog med de fra sør om hva som er interessante forskningstemaer. For å få til dette kreves det mye tid. Forskeren fra nord må sette seg inn i den lokale konteksten i sør og derifra utvikle forskningsprosjekter. Vi er opptatt av å kvalifisere samarbeidsrelasjoner, og vil derfor understreke at gode forskningsprosjekter må være både faglig og lokalt forankret. Et slikt samarbeid krever gode relasjoner som det tar tid å bygge opp. Samarbeid i kunnskapsproduksjon er i seg selv et ettertraktet gode. Forskning etter denne modellen bygger på erfaringsdeling mer enn kunnskapsoverføring.

Fra UD har det de siste årene kommet nye retningslinjer for hva som skal være hovedsamarbeidsland. Med erkjennelsen om tidsdimensjonen i samarbeid er det et paradoks at når relasjonene er etablerte kan man risikere at "geografien" ikke lenger er relevant for norske myndigheter. Dette har vi sett med UD og NFR sitt forslag om at samarbeidsprosjektene må ha skarpere geografisk fokus, der land og regioner som tidligere var interessante foreslås å "fases ut".

Dette leder til spørsmålet om hvem forskningen skal være til nytte for. I dette spørsmålet antydes det en sammenheng mellom forskernes posisjon i et system (finansiering og fagmiljø) og den kunnskapen som produseres. I Norge skilles det gjerne mellom grunnforskning og anvendt forskning, den første skal være nyttig for fagutviklingen, den andre for myndighetenes politikk. En kritikk av disse forskningstradisjonene er at grunnforskningen lager forskning som er utilgjengelig for andre enn de som har samme bakgrunn som forskeren selv og den anvendte forskningen produserer kunnskap som kun har departementenes forståelse innbakt. På denne måten produserer

grunnforskeren forskning som "kun" er med på å plassere han i den internasjonale (forsker-) elite og den anvendte forskeren produserer forskning som står i fare for kun å bekrefte departementenes eksisterende forståelse. Vi tror at samarbeid i betydning av likeverdig engasjement med personer og miljøer i de landene/regionene vi jobber i er svaret på disse dilemmaene. Det må være problemene der, mer enn fagtradisjonene og forvaltningen hjemme som skal være "klangbunnen" for vår aktivitet.

Det stilles krav til samarbeid der ute, men hva er samarbeid her hjemme? Forskerne skriver sine bøker og rapporter, grunnforskeren retter sitt arbeid mot sine kolleger og den anvendte skriver til sitt departement. Begge skriver og leverer fra seg noe. Dette betyr at kunnskapen overleveres. Årevis med hardt arbeid summeres i rapporter. Vi mener det tenkes alt for enkelt om hvordan kunnskap formidles. Kunnskapen ses på som pakker som kan leveres fra en til en annen. Men hva er det som skjer i overleveringen? Den etablerte modellen for kunnskapsformidling i Norge har i seg de samme fellene som den gamle kunnskapsoverføringsmodellen i norsk bistand. Kunnskapsformidling er en enveisprosess. Vi må satse mer på kunnskapsformidling, der det innenfor forskningsmiljøene blir høyere verdsatt å formidle utover sine lukkede fagmiljøer, samtidig som departementene må bli flinkere til å etterspørre og bruke slik kunnskap.

Sett på denne måten er hele aktiviteten med å produsere kunnskap om forholdene i sør noe som må forstås i et komplisert relasjonsmønster mellom forskere og informanter i sør, forsker og forskningsmiljø i nord, utenriksdepartement og de ulike mottakermiljøene. Hele denne prosessen mener vi det bør settes et sterkere søkelys mot. Dette mener vi er viktige innspill i en diskusjon som må taes i fagmiljøene, men hvor også myndighetene må være sin rolle bevisst.

STYRETS ÅRSMELDING

MAI 1996-JUNI 1997

1. INNLEDNING

Utviklingsforskningen i Norge er i endring, og omfatter i dag flere og mer tverrfaglig orienterte disipliner enn tilfellet var for noen år tilbake. I sitt fjortende år er NFU preget både av dette og av endringer i Norge av vilkårene for forskning om og i utviklingslandene.

I foreningens styre har institutt- såvel som universitetssektoren vært representert, og det har vært positivt for styrets arbeid at både seniorforskere og personer i rekrutteringsstillinger har deltatt. Med en økt oppmerksomhet i styret for viktigheten av å representere foreningen i den pågående diskusjon om utviklingsforskningens vilkår i Norge, som bl.a. innebærer observatørstatus i NUFU-utvalget, har styrets medlemmer hatt tildels store arbeidsoppgaver i tilknytning til styremøtene og aktiviteter mellom møtene.

NFUs økonomi er tilfredsstillende og regnskapet forventes å gå i balanse i år. Imidlertid er en økt medlemsrekruttering påkrevet for å kunne forsvare det ønskede aktivitetsnivået, faglig og økonomisk.

Styret har i inneværende år særlig arbeidet med spørsmål i tilknytning til NUFU, og med utredningen «Styrking av forskning og kompetanse i tilknytning til Norges forhold til utviklingslandene» (Etter Rio... rapport nr. 6, NFR 1997). Videre ble NFUs forhold til EADI satt på sakskartet.

Årsmøtet i 1996 vedtok det avgående styrets forslag om å planlegge foreningens årskonferanser to år i forveien. Vedtaket innebar at årskonferansen i 1997 skulle legges til SUM/Oslo, med tema «10 år etter Brundtland», og at konferansen for 1998 skulle legges til Ås med tema *People, food and environment - 200*

years after Malthus. Av årsaker utenfor styrets kontroll falt NFUs medvirkning til konferansen i Oslo ut, og NORAGRIC påtok seg å fremskynde sin konferanse til 1997.

På årsmøtet på Ås vil temaet «forskning og bistand» bli tatt opp til diskusjon.

2. ORGANISASJON

NFUs ordinære årsmøte ble avholdt 24. mai i Bergen. Referat fra årsmøtet ble trykket i NFU-nytt nr. 2/96.

Styrets medlemmer i perioden:

Harald Aspen, sosialantropolog, SMU/sosialantr. inst., NTNU;
leder

Arild Angelsen, sosialøkonom, CMI; kasserer/sekretær

Jemima Garcia-Godos, samfunnsgeograf, SUM, UiO; redaktør
NFU-nytt (t.o.m. nr. 2/96)

Fred Håkon Johnsen, ressursøkonom, Noragric; redaktør NFU-
nytt (f.o.m. nr. 3/96)

Ian Bryceson, marinbiolog, Noragric

Hilde Selbervik, historiker, CMI

Jens C. Andvig, sosialøkonom, NUPI

Trond Waage, sosialantropolog, ISV, UiTø

Dagmar Førland, geograf, geografisk inst., NTNU

Varamedlemmer:

Mariken Vaa, sosiolog, FNI (til 31/1 -97)

Bjørn Arntsen, sosialantropolog, SEMUT, UiTø

Marit Brendbekken, sosialantropolog, UiB

Leiv Lunde, statsviter, FNI

Valgkomite:

Tor Skålnes, CMI, leder

Inge Amundsen, UiTø

Valter Angell, NUPI

Representant i redaksjonskomiteen, Forum for Development
Studies: Harald Aspen

Observatør i NUFU: Trond Waage (Jens C. Andvig, vara)

Representant i European Association for Development Institutes (EADI): Arne Tostensen, CMI (representerer det samlede utviklingsforskningsmiljø i Norge, med NFU som viktigste informasjonskanal og nominasjonsforum; se under)

Det har vært avholdt fire styremøter i perioden, to i 1996 (6/9 i Trondheim og 6/12 i Bergen) og to i 1997 (7/3 i Oslo og 11/6 i Ås).

NFU-nytt har kommet ut med tre numre. Nummer 2/96 inneholdt EADI's strateginotat for 1996-99, nummer 3/97 presenterte Forskningsrådets bidrag til Utenriksdepartementets strategiutforming angående utviklingsforskning og nummer 1/97 fokuserer på årskonferansen og årsmøtet 1997. I tillegg har NFU-nytt lagt vekt på å informere om styrets arbeid, presentere de norske utviklingsforskningsmiljøene og stimulere til debatt omkring utviklingsforskning.

Medlemmene mottar NFU-nytt med tre nr. pr. år og FORUM for Development Studies med to nr. pr. år. FORUM utgis av NUPI i samarbeid med NFU. NFUs styre oppnevner ett redaksjonsmedlem til FORUM. NFU og FORUM er i kontinuerlig dialog om hvordan bidrag til NFUs årskonferanse kan publiseres i FORUM. Det er en generell interesse for dette fra begge parter, uten at denne foreløpig formelt lar seg institusjonalisere.

Antall registrerte medlemmer av foreningen ligger på omlag 250. Aktiv medlemsverving og oppfølging er viktig og nødvendig for å vedlikeholde og utvide foreningens aktiviteter og nedslagsfelt. NFU har i perioden inngått en avtale med Postverket, som nå ajourfører medlemslister og sender ut innbetalingskort og purringer.

EADIs styre er sammensatt av nasjonale representanter. Medlemmene velges for tre år av gangen, og ved EADIs generalkonferanse i Wien i september 1996 ble det avholdt valg til styret (Executive Committee). Praksis har vært at NFUs årsmøte nominerer norske kandidater til EADIs styre, uten at

dette har vært formalisert. Ved årsmøtet i Bergen i 1996 ble Arne Tostensen renominert. I etterkant av årsmøtet ble det oppnådd konsensus blant de norske institusjonsmedlemmene (inkludert NFU) og en del individuelle medlemmer om å støtte denne nominasjonen. Videre ble det enighet om følgende:

- NFUs styre administrerer nominasjonsforslag og tjener som informasjonskanal for EADIs norske medlemmer.
- Kandidater til EADIs styre publiserer sin valgplattform i NFU-nytt forut for årsmøtet.
- NFUs årsmøte nominerer kandidater til EADIs styre, og diskuterer saker den norske kandidaten/representanten bør ta opp i EADIs styre.
- Den norske representanten rapporterer regelmessig til NFUs styre og benytter NFU-nytt som informasjonskanal til de norske medlemmene.

3. FORSKNINGSPOLITIKK

NFU har vært aktiv i NUFU-sammenheng, og i forbindelse med utredningen «Styrking av forskning og kompetanse i tilknytning til Norges forhold til utviklingslandene» (Etter Rio... rapport nr. 6, NFR 1997). Styret nedsatte en komité bestående av styremedlemmene Harald Aspen, Ian Bryceson, Hilde Selbervik og Trond Waage for å utarbeide en uttalelse om rapporten. Uttalelsen ble behandlet i styremøtet 7 mars og er trykket i NFU-nytt nr. 1/97.

Forsknings- og bistandsspørsmål har vært et gjennomgående tema i styrets arbeid i 1996/97 og forventes å være det også i kommende periode.

4. FAGLIGE AKTIVITETER

Årskonferansen er den viktigste faglige virksomhet i foreningens regi. I 1996 var CMI vertskap for konferansen, som ble avholdt den 22-24 mai i Bergen, med tittelen "Institutional change in developing countries". Konferansen samlet mer enn 90 deltagere, hvorav ca. halvparten var hovedfagsstudenter og doktorgradsstipendiater. Temaet, institusjonell analyse, ble

valgt både fordi det representerer et viktig og spennende forskningsområde og fordi det var egnet som en tverrfaglig plattform. Institusjonell analyse er også en viktig del av forskningen ved CMI, noe som bidro til økt lokal oppslutning og entusiasme om konferansen.

Foredragsholderne på konferansen var fremtredende forskere innen institusjonell analyse, men med ulik geografisk bakgrunn og faglig tilnærming. Konferansen ble meget vellykket, så vel sosialt som faglig, med grundige og spennende diskusjoner. Omlag 20 vitenskapelige bidrag ble presentert i forskjellige arbeidsgrupper. Det ble lagt vekt på å finne egnede opponenter til hvert enkelt bidrag, og opponenterne fikk like lang tid som forfatterne selv. Dette la et godt grunnlag for videre debatter og for konstruktive innspill til bidragsyterne. Foredragsholderne deltok også aktivt i arbeidsgruppene som vanlige deltakere, men også som opponenter, noe som fungerte svært bra.

Vinneren av årets NFU-pris ble offentliggjort på årskonferansens festmiddag. Prisen for 1996 gikk til sosialøkonomen Arild Angelsen, CMI, for artikkelen "Shifting Cultivation and 'Deforestation': a Study from Indonesia", *World Development*, 23 (10), 1995. FORUMs redaksjonskomité, som gjør de faglige vurderingene og som formelt utpeker prisvinneren, påpeker i sin begrunnelse at Angelsen utfordrer gamle myter og kontroverser og bidrar til nye og forfriskende perspektiver på årsakene, effektene og løsningene på problemene med tropisk avskogning. Ifølge FORUMs redaksjonskomité er artikkelen et glimrende eksempel på hvordan grunnforskning kan gi både relevant og viktig kunnskap og innspill også i policy sammenheng og identifisere kanaler for politisk intervensjon, når det gjelder avskogningsproblematikken (se omtale i NFU-nytt 2/96). Prisen er på 10.000 kr. og deles ut annet hvert år.

Årskonferansen 1997 vil bli holdt ved Norges landbrukshøgskole på Ås 12. og 13. juni med Noragric som vertskap. Temaet for årskonferansen er "People, food and environment - 200 years after Malthus". Det er etablert en lokal

arrangementskomité med Ruth Haug som leder, mens Anne Ringlund er konferansesekretær.

FORSLAG TIL ARBEIDSPROGRAM FOR 1997/98

NFU har som målsetning å arbeide for å forbedre utviklingsforskningens kår, kvalitet og relevans i Norge og i den tredje verden, og å stimulere til faglig diskusjon om utvikling. Foreningen er en landsomfattende organisasjon med medlemmer fra samtlige norske universiteter, de fleste større høyskolene og fra instituttsektoren. Foreningen har også medlemmer som arbeider i offentlig forvaltning, private norske organisasjoner og andre institusjoner som har ansvar for utviklingsrelatert forskning og utdanning.

Foreningens formål er å arbeide for bedre kår for utviklingsforskningen og fremme langsiktige og strategiske mål innen norsk utviklingsforskningspolitikk.

FORSKNINGSPOLITIKK

NFU har en viktig oppgave i forhold til langsiktig og strategisk tenkning omkring norsk utviklingsforskning. NFU er og skal være en premissleverandør og pådriver i norsk utviklingspolitikk.

NFUs hovedoppgave i 1997/98 blir å følge det videre arbeidet i NFR og departementene om forholdet mellom forskning og utviklingsbistand. NFU skal bidra til at norsk forskningsbasert kompetanse om utviklingsforhold i sør blir etterspurt og brukt i forvaltningen av norsk bistand, og at utviklingsprosjekter i større grad enn nå defineres, initieres og implementeres med nær kobling til forskningsaktiviteter. Styrets uttalelse om rapporten «Styrking av forskning og kompetanse i tilknytning til Norges forhold til utviklingslandene» (*Etter Rio... Rapport nr. 6, NFR 1997*) og årsmøtets behandling av denne blir retningsgivende for det videre arbeidet.

Videre skal NFU fortsatt følge utviklingen av vilkårene for utviklingsrelatert forskning og utdanning og internasjonalt samarbeid i feltet, særlig gjennom foreningens observatører i NUFU-utvalget.

FAGLIGE AKTIVITETER

NFU's styre skal fortsatt aktivt bruke NFU-nytt som informasjonskanal og organ for forskningspolitisk debatt. NFU-nytt skal forholde seg aktivt til virksomheten i European Association for Development Institutes (EADI) og tjene som en informasjonskanal for norske medlemmer av EADI.

NFU skal fortsette arbeidet i FORUM for Development Studies og bidra til at tidsskriftet videreutvikles som et internasjonalt velrenommert forum for tverrfaglig orienterte artikler om utviklingsspørsmål.

Det sentrale forum for viktige faglige debatter skal fortsatt være den årlige forskningskonferansen i tilknytning til årsmøtet. Styret skal tilstrebe en tettere kontakt med FORUM i planlegging og gjennomføring av konferansene, for å lette arbeidet med å innlemme konferansepapers som tidsskriftartikler i FORUM. Proceedings fra konferansene bør distribueres til interesserte for en rimelig pris. I henhold til årsmøtets vedtak i 1996 skal foreningen fortrinnsvis planlegge konferansene to år frem i tid.

NFU-prisen skal bestå som en motivasjon og oppmuntring til yngre kvalitetsbevisste forskere og skal utdeles hvert annet år, neste gang i 1998.

HVA SKAL VI MED NFU? NOEN PERSONLIGE REFLEKSJONER

av

Harald Aspen
Leder for NFU 1996-97

I dette nummeret av NFU-nytt er styrets årsberetning for 1996-97 publisert, og skal legges frem for årsmøtet på Ås i juni. Det avgående styret legger også frem forslag til arbeidsprogram for neste periode. Slike dokumenter har sin spesielle sjargong og er bygget på gammel lest. Min erfaring med tidligere årsmøter i foreningen er at årsmøtesakene bankes gjennom av en liten gruppe fremmøtte medlemmer, uten særlig diskusjon om hva som står, og hvorfor. Det samme gjelder valget av nye styremedlemmer; når kandidatlisten legges frem av valgkomiteen er jobben gjort og de nye medlemmene velges ved akklamasjon. Stemningen er lettet over at vi har et styre for ett år til. Hvem medlemmene faktisk er, og hva de har tenkt å gjøre for foreningen, spiller tilsynelatende mindre rolle. Man kan ikke få alt her i verden, NFU består ihvertfall!

Valgkomiteen har en vanskelig oppgave. Folk som spørres vegrer seg mot å påta seg verv. Det er sjelden koketteri som ligger bak, de fleste har gode grunner. Lange feltarbeider er planlagt, avhandlinger og artikler skal skrives, forskningsprogrammer skal administreres, komiteer og utvalg skal befolkes, midler skal skaffes, jobber skal sikres. Man vil helst unngå å sitte igjen med Svarte-Per når spillet er over.

Etter å ha vært først varamedlem, så styremedlem, og til sist leder i NFU-styret, har jeg gjort meg noen betraktninger om hva NFU bør være, og hva det faktisk er. Det har skjedd mye både med foreningen og utviklingsforskningen i løpet av de vel ti årene jeg har vært medlem. For ti år siden nådde

utviklingsforskningen i Norge en topp mht finansiering og rekruttering. Brundtlandkommisjonen førte til opprettelsen av sentra på universitetene, SSE-programmet ble lansert og regjeringen fulgte opp med St.meld 42 (1987-88) *Om u-landsorientert utviklingsforskning*. NFU's styre og forskningspolitiske utvalg deltok aktivt i den forskningspolitiske debatten og fungerte «som en møteplass og pådriver for utbygging av norsk utviklingsforskning,» som det het i St.meld 42. Dette er fortsatt foreningens uttrykte målsetning, kanskje med større vekt på forskningens vilkår, innhold og relevans enn på utbyggingsaspektet. NFU er ikke en fagforening i tradisjonell forstand, og arbeider ikke i dag aktivt for å øke antall stillinger innenfor feltet. Jeg er ikke sikker på at dette er den riktige prioriteringen, men slik har vi arbeidet i perioden som gikk:

- Vi har vært enige om at NFU skal være en aktiv forening, synlig i faglig og fagpolitisk debatt
- Vi har opp-prioritert forholdet til NUFU, som kontrollerer store midler i forhold til forsknings- og utdannings-samarbeid med institusjoner i utviklingsland
- Vi har forsøkt å utmeisle styrets holdning til NFR's rapport om *Styrking av forskning og kompetanse i tilknytning til Norges forhold til utviklingslandene* (uttalelse trykkes i dette nr. av NFU-nytt)

I arbeidet med å holde foreningen i gang har vi lyktes bare delvis. Vi mistet kontrollen over årets konferanse og det er Åsmiljøets fortjeneste at vi er i stand til å gjennomføre den. Vi har liten grad av dialog med medlemmene, NFU-nytt er ikke et debattorgan (hvilket det burde være). Foreningens økonomi er tilfredsstillende, men større engasjement koster penger - vi må rekruttere nye medlemmer.

For å fullføre selv-kritikken: som leder for foreningen har jeg en beklemmende følelse av at vi ikke helt vet hva vi skal med den. Et minimumsnivå, som består i regelmessig utsendelse av medlemsbladet NFU-nytt, innbakt FORUM-abonnement, og årskonferansen, synes til tider ambisiøst nok, men er ikke tilstrekkelig. Styret som nå går av startet arbeidet med en visjon om å revitalisere foreningen og å forholde seg aktivt til

myndighetenes og institusjonenes forvaltning og gjennomføring av utviklingsforskning. Foreningens deltakelse med observatør i NUFUs møter ble straks gjenopptatt - både for å kunne ta NUFUs arbeid på pulsen og for å opprette en informasjonskanal mellom foreningen og en stadig viktigere bit av mange medlemmers virkelighet. NFU skal være medlemmenes vaktbikkje og en synlig aktør.

Når vi legger sammen faglige og fagpolitiske ambisjoner er det ingen liten oppgave vi har påtatt oss. Operasjonaliseringen av den krever både innsats og innsikt, og ikke minst, kontinuitet. Styremedlemmene står, heldigvis, på ulike trinn i karrierestigen og på forskjellige plasser i forskningslandskapet. NFU er et møtested for forskningsrekrutter og oppdragsforskere, økonomer og antropologer, og dette bør fortsatt avspeiles i styresammensetningen. Spesielt vil jeg fremheve viktigheten av en god blanding av «juniorer» og «seniorer» som det heter i den ikke helt egalitære akademiske sjargong.

Engasjement er positivt og givende, men det koster. For alle i akademisk virksomhet er tid en knapp ressurs, det er alltid viktige tog som går og som man burde vært ombord på. Det er ikke lett å holde styr på rutetabellene, og man må prioritere mellom avganger. Mange av NUFUs medlemmer registrerer vel knapt at NFU-nytt dumper ned i posthylla, annet enn at NFU fortsatt eksisterer. At FORUM dukker opp og innbyr til noen timers interessant lesning kobles ikke nødvendigvis til giroen fra NFU. Årskonferansen er fortsatt foreningens viktigste rekrutteringskilde. Så hva skal vi egentlig med NFU?

Svaret ligger kanskje et sted i det jeg har skrevet over. Utviklingsforskningen har vokst seg stor og spredt og favner videre enn noen gang. Stadig nye disipliner arbeider aktivt med og i utviklingsland, bl.a. gjennom NUFU-ordningen, mens «pionerfagene» (f.eks. sosialantropologi og sosiologi) viser en avtagende interesse for u-landsorientert utviklingsforskning (se NFR's rapport). NFU behøver ikke være en bremse på denne utviklingen, men som den eneste medlemsorganisasjonen i Norge som arbeider til fremme for utviklingsforskning i bred forstand bør den ivareta det mangfold av interesser og innsikter som medlemmene representerer, og ha et reflektert forhold til

aktuelle og potensielle utviklingstrekk, faglige og politiske. Bl.a. har styret ved mange anledninger i året som gikk uformelt drøftet etiske sider ved forskningssamarbeid med utviklingsland. Korrupsjonens former og grenser er ett slikt tema, samarbeid med institusjoner underlagt autoritære regimer et annet. Kanskje slike spørsmål bør inn på den formelle agenda i større grad enn før.

Årsmøtet er foreningens høyeste beslutningsorgan, og styrets overordnede i strategiske og prinsipielle spørsmål. La derfor dette innlegget virke som en oppfordring til økt refleksjon og debatt om NFUs rolle og oppgaver fremover. La oss bruke årsmøtet til det det er ment å være: et forum for selvransakelse, refleksjon og fremtidsvyer.

Vel møtt!